

A bakonyi Telegdi Roth-vonal mikrotektonikai vizsgálata

Sasvári Ágoston
(ELTE Általános Földtani Tsz.)

Munkám során a bakonyi Telegdi Róth-vonal ANGELIER (1980) szerinti mikrotektonikai vizsgálatát végeztem el. Ennek során vizsgáltam Ugod és Hajmáskér között a vonal mentén lévő legfontosabb feltárásokat, abban elmozdulásra utaló mikrotektonikai nyomokat észleltem. Ezen túl elemeztem a területről készült digitális terepmodellt és a rendelkezésre álló földtani térképeket, eredményeimet összevetettem egyéb szerzők munkáival.

A területen – szoftveres analízis segítségével - összesen hat elmozdulás-generáció volt kimutatható, melyek jellemzője, hogy a maximális és minimális főfeszültség iránya gyakorlatilag horizontális. Az első vetőkarccsoport döntően a Telegdi Roth-vonal balos jellegű működése során keletkezett karcokat tartalmazza. A tenzorteret egy megközelítőleg K-NY irányú kompresszió és É-D tenzió jellemzi. A második vetőkarccsoport létrejöttét egy nagyjából K-NY tenziós erőterezh köthető. A harmadik vetőkarccsoport kialakulását egy ÉÉNY csapású kompresszió és egy KDK csapású tenzió hozta létre. Ennek megfelelően jelennek meg a balos, és a hozzájuk képest konjugált helyzetben lévő jobbos törések, valamint igen meredek szögű feltolódások is. A negyedik vetőkarccsoport generáció létrejöttét egy nyugat-északnyugati csapással rendelkező kompresszió, valamint egy rá merőleges tenzió okozta. Leginkább ez a tenzortér tehető felelőssé a Telegdi Róth-vonal jobbos karcainak és elmozdulásának kialakulásáért. Az ötödik karccsoportot kevés kevés karc jelöli ki, jelenléte mégis indokolt. Az erőter északnyugati csapású kompresszióval jellemezhető, melynek következtében a kompresszió hatóirányára merőleges csapású lapos feltolódások alakultak ki. A hatodik csoport is – akárcsak az előbbi – igen kevés, ám az erőterbe jól illeszkedő adatot tartalmaz. A tenzorteret egy északnyugati csapású horizontális extenzió jellemzi.

Az elvetett kőzetek korbesorolása alapján azonban megállapítható, hogy az északnyugat-délkeleti kompresszió feltehetően késő-kréta korú. A Telegdi Róth-vonal jobbos oldalelmozdulása valószínűleg a késő-eocénben kezdődött, de biztosan folytatódott az ottangiban és a kora-kárpátiban is. Kimutatható volt egy vonal menti balos elmozdulási fázis is, mely vagy ezen időszak alatt, vagy közvetlenül ezután történhetett. A tenzoralízis során során talált észak-északkeleti csapású kompresszió és északkelet-délnyugati csapású tenziós erőterek működése a középső- és késő-miocénre tehető.